

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему: **«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ РФ З
ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ»**

Виконав:
студент 4 року навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Кухаренко Петро Михайлович

Керівник
Зарембо Катерина Валеріївна
кандидат політичних наук

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Поняття транснаціональної організованої злочинності.....	8
1.2. Співвідношення транснаціональної організованої злочинності з тероризмом.....	11
РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ РФ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	14
2.1. Організовані злочинні організації на службі силових структур рф.....	14
2.2. Використання організованої злочинності в гібридній агресії	25
РОЗДІЛ 3. ЗВ'ЯЗОК РФ З ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	29
3.1. Зв'язок між рф та організованими злочинними організаціями в Україні.....	32
3.2. Зв'язок між рф та організованими злочинними організаціями в Молдові.....	39
3.3. Зв'язок між рф та організованими злочинними організаціями в Румунії.....	45
3.4. Зв'язок між рф та організованими злочинними організаціями в Угорщині....	48
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
АНОТАЦІЯ.....	57

ВСТУП

Російська організована злочинність залишається однією з наймогутніших сил на європейському континенті. Ці злочинні мережі не обмежуються лише традиційними формами організованої злочинності, такими як контрабанда наркотиків і зброї, але й активно використовуються державними структурами РФ для досягнення геополітичних цілей. Вплив російської організованої злочинності проявляється в багатьох країнах Східної Європи, зокрема в Україні, Молдові, Румунії та Угорщині.

Розпад Радянського Союзу став каталізатором для розширення російських злочинних угруповань, які швидко адаптувалися до нових економічних і політичних реалій. У кожній з цих країн російські злочинні організації налагодили тісні зв'язки з місцевими кримінальними структурами, корумпованими чиновниками та бізнесменами, що дозволило їм ефективно координувати свою діяльність та уникати правосуддя (Harvard International Review).

В Україні російські злочинні організації відіграють значну роль у конфлікті на сході країни, підтримуючи сепаратистські угруповання шляхом постачання зброї та фінансування. Вони також сприяють контрабанді та відмиванню грошей, що дозволяє їм обходити міжнародні санкції та підтримувати економічну діяльність, пов'язану з незаконними операціями (Harvard International Review). Подібні сценарії спостерігаються і в Молдові, де сепаратистський регіон Придністров'я став ключовим осередком для російських злочинних угруповань. Тут вони займаються контрабандою зброї та товарів, а також відмиванням грошей через місцеві банки (The Organized Crime Index).

У Румунії російські злочинні організації використовують країну як транзитний пункт для контрабанди наркотиків та інших товарів до Західної Європи. Вони також активно впливають на політичні процеси шляхом підтримки проросійських кандидатів та партій, що дозволяє їм маніпулювати політичними

рішеннями на користь Кремля (Academic Oxford University Press). В Угорщині російські злочинні угруповання також мають значний вплив, особливо в сфері контрабанди та відмивання грошей, використовуючи корупційні зв'язки з місцевими політиками та бізнесменами для забезпечення своїх інтересів (The Organized Crime Index).

Проблема дослідження. Полягає у виявленні та аналізі механізмів, за допомогою яких російська федерація використовує організовану злочинність для досягнення своїх геополітичних цілей. Незважаючи на численні дослідження, багато аспектів цього зв'язку залишаються недостатньо вивченими та зрозумілими. Це дослідження має на меті заповнити прогалини в розумінні взаємозв'язку між російською організованою злочинністю та державними структурами, а також їхнього впливу на регіональну безпеку та політичну стабільність у Східній Європі. Розкриття цих механізмів та взаємодій дозволить краще розуміти та ефективніше протидіяти цій загрозі на національному та міжнародному рівнях.

Актуальність. Актуальність цього дослідження полягає у детальному аналізі ролі російської організованої злочинності в сучасному глобальному контексті, зокрема її впливу на політичну та економічну стабільність у Східній Європі. Дослідження розкриває, як Росія використовує організовану злочинність як інструмент для досягнення своїх геополітичних цілей, що включає дестабілізацію сусідніх країн, обходження міжнародних санкцій, та піддрив демократичних інститутів.

Країни для дослідження – насамперед, в дослідженні, мова буде йти про країни Східної Європи, оскільки, з огляду на збройну агресію РФ щодо України, перша залучає досить широкий інструментарій впливу на поточну ситуацію. До числа таких країн можна віднести насамперед Україну, Молдову, Румунію, Угорщину.

Мета. Метою цього дослідження є вивчення, виявлення, доведення використання терористичним режимом РФ транснаціональної злочинності з метою впровадження гібридної агресії та використання її в досягненні своїх геополітичних цілей.

Завдання. Завданнями цього дослідження, які безпосередньо впливають з поставленої мети та сприяють її досягненню є:

- Концептуалізація поняття транснаціональної організованої злочинності та характеристика цього явища в цілому;
- Виявлення зв'язків транснаціональної організованої злочинності з тероризмом;
- Виявлення та доведення зв'язку РФ з організованими злочинними організаціями в країнах Східної Європи;
- Систематизація, виявлення та доведення випадків використання організованих злочинних організацій силовими структурами РФ;
- З'ясування способів використання організованої злочинності в гібридній агресії.

Опис використаної літератури. Безпосереднього дослідження на тему «Актуальні проблеми та перспективи взаємодії РФ з транснаціональними злочинними організаціями» в розрізі використання злочинним терористичним режимом РФ транснаціональної злочинності в своїх інтересах немає. Більшість вчених розглядають транснаціональну злочинність в цілому, зокрема Скулиш Є. Д., Глушков В. О. та Національна академія СБ України (2012) досліджують транснаціональну організовану злочинність та її співвідношення з тероризмом. Стельмахов Ю. та Бондарчук Я. (2021) аналізують способи поширення транснаціональної організованої злочинності та підходи до її протидії, акцентуючи на економічних та соціальних аспектах. Das, D. K. та Shaffer, S. P. (2012)

присвятили свою книгу впливу глобалізації на транснаціональну організовану злочинність.

Крім того, Вербенський М.Г. (2006) аналізує протидію транснаціональній організованій злочинності в Україні, а Репецька А.Л. (2000) досліджує економічні та фінансові аспекти транснаціональної організованої злочинності в Росії. Пшеничний І.В. (2000) розглядає роль правоохоронних органів у протидії транснаціональній організованій злочинності.

Відносини між російськими злочинними групами та державними структурами досліджують Cheloukhine S. (2008), Defense Technical Information Center (n.d.), Salacanian S. (n.d.-b), Galeotti M. (2001) та Waller M. J., Yasmann V. J. (1995). Chlebowicz P. (2021) аналізує використання організованої злочинності як інструменту політичного впливу РФ. На прикладі України, Manko O. та Mikhieiev Y. (2018g) аналізують концепцію гібридної війни. Spicer J. (2022c) досліджує взаємозв'язок між організованою злочинністю та тероризмом у контексті геополітичних змін у Євразії. На прикладі Молдови, Bobick M. (2011) досліджує політичну та економічну структуру Придністров'я. King C. (1994) аналізує вплив Росії на Молдову через підтримку сепаратистського регіону Придністров'я, а Way L. A. (2003) розглядає корупцію та вплив організованої злочинності на політичну ситуацію в Молдові. У випадку з Румунією, Di Cataldo M., Mastrorocco N. (2021) аналізують організовану злочинність та корупцію в сфері виділення публічних ресурсів, а Zaitseva (2007) висвітлює зв'язок між організованою злочинністю та ядерною торгівлею.

Питання дослідження (гіпотеза). Дослідницьке питання. Особливої актуальності та важливості, на мою думку, заслуговує питання використання рф та її спецслужбами мережі ТЗО в збройній агресії щодо України. Конкретизація цього питання може виражатися в можливості рф впливати на політичні еліти Східної Європи, зокрема окремих членів ЄС, щодо питань військової підтримки України,

постачання боєприпасів, інтеграції України в систему ЄС та потенційної участі в блоці НАТО, тощо.

Використання організованої злочинності в гібридній агресії рф як дослідницьке питання є перехідним від питання «Актуальних проблем та перспектив взаємодії рф з транснаціональними злочинними організаціями» до питання «Використання організованої злочинності в гібридній агресії рф».

Об'єкт дослідження. Організована злочинність.

Предмет дослідження. Предметом цього дослідження є використання закордонної організованої злочинності з боку рф у своїх цілях, зокрема в гібридній агресії.

Методологія дослідження. У роботі автором був використаний аналіз документів(академічні статті, книги та монографії, аналітичні записки та звіти, статті у медіа та аналітичні публікації, вебсторінки та онлайн-ресурси) та кейс-стаді(діяльність «Хімпрому» в Україні, банківський скандал у Молдові (2014), ядерна торгівля в Румунії).

Структура дослідження. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, які включають дев'ять параграфів, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Поняття транснаціональної організованої злочинності

Транснаціональна організована злочинність є одним із найскладніших викликів сучасного світу через її глобальний характер та значний вплив на міжнародну стабільність і безпеку. Це явище охоплює широкий спектр транснаціональної злочинної діяльності, включаючи незаконну торгівлю наркотиками, зброєю та людьми, відмивання грошей і кіберзлочинність. Така діяльність не тільки порушує закон, але й підриває економічний і соціальний розвиток країн і створює серйозну проблему для національних і міжнародних правоохоронних органів.

Скулиш et al. (2012) у статті "Питання кримінального права та кримінології" розглядають транснаціональну організовану злочинність як комплексне явище, яке потребує детального аналізу з точки зору кримінального права та кримінології. Автори конкретно визначають це явище як діяльність злочинних угруповань чи організацій, які діють через національні кордони та співпрацюють у вчиненні злочинів міжнародного характеру. Скулиш et al. (2012) вважає, що головною характеристикою транснаціональної організованої злочинності є її здатність долати національні кордони. Злочинні організації використовують глобалізовані мережі для координації своєї діяльності, що дозволяє їм здійснювати злочини на території багатьох країн. Це ускладнює процес їх встановлення та притягнення до відповідальності. Серед видів злочинності вчені виділяють такі основні категорії, як контрабанда, торгівля людьми, торгівля наркотиками та зброєю, кіберзлочинність. Особливу увагу приділено тому, як ці злочинні організації використовують у своїй діяльності сучасні технології. Вони включають інтернет, криптовалюту та інші засоби цифрового зв'язку та взаємодії у свою діяльність, що робить їх дуже ефективними у проведенні транснаціональних операцій. Також у статті піднята важлива тема транснаціональних злочинних організацій, яка

стосується співпраці з особами, представителями інших країн або міжнародних організацій (Скулиш et al., 2012). Така співпраця може включати відмивання грошей та уникнення арешту чи судового переслідування.

Das and Shaffer (2012) у своїй книзі "Globalization and Transnational Organized Crime", вказують на історичне коріння транснаціональної злочинності, зокрема на роль стародавніх торговельних шляхів, таких як Шовковий шлях, у формуванні раних злочинних мереж, які активно займаються контрабандою товарів і работоргівлею.

Стельмахов and Бондарчук (2021) визначають транснаціональну організовану злочинність, як діяльність високоорганізованих злочинних груп. Основною метою такої діяльності є отримання максимального прибутку через різні незаконні операції, такі як наркотики, люди, зброя та кіберзлочини. Основним викликом у боротьбі з транснаціональною злочинністю є її глобальність та здатність швидко адаптуватися до змін у правоохоронній практиці та технологіях (Стельмахов & Бондарчук, 2021). Таким чином, ефективна протидія таким злочинам вимагає міжнародної співпраці та координації дій між державами.

Транснаціональна організована злочинність у розумінні М.Г. Вербенського являє собою особливу форму організованої злочинності, яка характеризується наявністю високоорганізованих і ретельно прихованих злочинних груп. Ці групи залучені до регіональної та навіть міжнародної злочинної діяльності та націлені на отримання максимального прибутку. Вони не лише експлуатують державні структури, а й інститути громадянського суспільства у власних цілях.

З іншого боку, А.Л. Репецька вважає транснаціональну організовану злочинність діяльністю злочинних організацій, яка включає в себе незаконну діяльність, пов'язану з переміщенням інформації, коштів, власності, людських ресурсів та інших ресурсів через кордон. Ця діяльність має на меті скористатися сприятливими ринковими умовами кожної країни для отримання економічної

вигоди, одночасно обходячи соціальний контроль через значні відмінності в кримінальних системах і корупції в кожній країні.

І.В. Пшеничний визначає «транснаціональну організовану злочинність» як організацію, діяльність якої виходить за межі однієї країни, використовуючи різні засоби, в тому числі й примус, а також торгівлю забороненими товарами та послугами міжнародної діяльності злочинних груп.

І.М. Баранник зазначає, що на транснаціональну організовану злочинність необхідно дивитися з різних аспектів, особливо з точки зору кримінології та кримінального права, що допоможе краще зрозуміти складність і багатовимірність цього явища. Ці різні підходи до визначення та аналізу транснаціональної організованої злочинності підкреслюють її складність, що вимагає комплексного підходу для ефективної боротьби з нею та контролю над нею на міжнародному рівні.

У цій роботі транснаціональна організована злочинність (ТОЗ) визначається як складне явище, що охоплює діяльність злочинних угруповань, які діють через національні кордони та співпрацюють у вчиненні злочинів міжнародного характеру. ТОЗ включає широкий спектр незаконної діяльності, такої як незаконна торгівля наркотиками, зброєю та людьми, відмивання грошей, кіберзлочинність та інші форми злочинної діяльності, які порушують національні та міжнародні закони, підривають економічний та соціальний розвиток країн і створюють серйозну загрозу для міжнародної стабільності та безпеки. Визначення базується на дослідженнях Скулиш et al. (2012), Стельмахова і Бондарчука (2021)

1.2. Співвідношення транснаціональної організованої злочинності з тероризмом

Для більш повного розуміння слід зазначити, що РФ офіційно визнана державою-спонсором тероризму. Співпраця з міжнародними організованими злочинними угрупованнями є частиною терористичної діяльності. Злочинні організації надають матеріально-технічну підтримку та ресурси, які сприяють проведенню терористичних операцій і посилюють вплив Росії на міжнародній арені.

Це породжує складну взаємодію між тероризмом та організованою злочинністю, що становить серйозну загрозу глобальній стабільності.

(Country Reports on Terrorism 2020 - United States Department of State, 2021b)

Посилення інтеграції транснаціональної організованої злочинності та тероризму сьогодні є однією з найбільших загроз глобальній стабільності. Аналіз цього складного зв'язку показує, що обидва явища використовують подібні методи та мережі для досягнення своїх цілей, хоча їхні кінцеві мотиви різні. На цьому фоні необхідно детально розглянути, як науковці аналізують і пояснюють ці взаємозв'язки та які стратегії вони пропонують для вирішення таких проблем.

Скуліш та Глушков (2012) детально аналізують важливість транснаціональної злочинності та її значення для розуміння сучасних глобальних викликів безпеці. Її дослідження відкриває нові погляди на складні механізми, що керують цими двома явищами, і їхній потенційний вплив на міжнародну стабільність. Вони визначають транснаціональну організовану злочинність як мережу діяльності, яка включає не лише традиційні форми злочинності, такі як контрабанда наркотиків і людей, але й сучасні аспекти, такі як кіберзлочинність і фінансування тероризму. Такий підхід дозволяє глибше проаналізувати взаємодію

між цими сферами. Автори підкреслюють, що хоча транснаціональна організована злочинність і тероризм часто мають спільні інтереси у використанні незаконних мереж і механізмів, їх основні мотиви різні. Тероризм зазвичай мотивується політичними, релігійними чи ідеологічними цілями, тоді як метою транснаціональної злочинності є перш за все отримання прибутку. Ця фундаментальна відмінність означає, що співпраця між цими двома силами часто є вразлива і може легко зазнати невдачі через конфлікт інтересів. У цій статті наводяться конкретні приклади взаємодії між транснаціональними злочинними організаціями та терористичними групами, коли злочинні організації надають матеріально-технічну підтримку терористам, а терористи, які займаються злочинною діяльністю, фінансують їхню діяльність. Це показує, як можна формувати прагматичні союзи на основі взаємної вигоди, навіть якщо кінцеві цілі різні.

Rollins and Rosen (2013) містить детальний аналіз взаємозв'язку між тероризмом і транснаціональною організованою злочинністю. Редактори та автори розділів книги зосереджуються на аналізі того, як зміни в глобальному середовищі безпеки сприяли появі нових форм співпраці та конфлікту між терористичними та кримінальними організаціями. Також досліджується, як терористичні та злочинні мережі взаємодіють на міжнародному рівні та використовують подібні методи для переміщення ресурсів, зброї та людей через кордони. Ці мережі часто спираються на тих самих посередників і корумпованих чиновників, створюючи складні системи взаємодії, які важко порушити без міжнародної співпраці. Автори також підкреслюють роль сучасних технологій у сприянні діяльності транснаціональних злочинних і терористичних організацій. Знов ж таки такі важливі аспекти такі, як інтернет і цифрові комунікаційні технології дозволяють злочинцям і терористам краще координувати свої дії, створювати глобальні мережі підтримки та фінансування, а також ускладнюють боротьбу з цими явищами.

(*Routledge Handbook of Transnational Organized Crime*, n.d.) об'єднує дописи деяких провідних світових експертів у галузі кримінології та міжнародних відносин, обговорюється правові рамки, економічні наслідки та заходи протидії : Цей довідник використовує міждисциплінарний підхід до історії, політики, економіки та соціальних наук, щоб забезпечити всебічний огляд складності та різноманітності транснаціональної організованої злочинності. Важливими темами, які розглядаються, є використання криптовалют у незаконних транзакціях, роль корупції в сприянні злочинним мережам і вплив цих злочинних мереж на глобальну безпеку. Також особлива увага приділяється взаємодії між транснаціональною організованою злочинністю та тероризмом. Робота дає глибоке розуміння, як злочинні мережі виступають логістичною та фінансовою підтримкою для терористичних груп і як терористи можуть використовувати їх для здійснення актів насильства та поширення своєї ідеології. У деяких випадках злочинні та терористичні групи можуть співпрацювати, створюючи гібридні організації, які використовують засоби одна одної для досягнення своїх цілей.

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ РФ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

2.1. Організовані злочинні організації на службі силових структур РФ

Коріння російської організованої злочинності складні та глибоко пов'язані з історією та еволюцією російської держави. Cheloukhine (2008b) зазначає, що цей заплутаний зв'язок можна простежити від царської епохи, через радянський період і до сучасної Росії, з організованими злочинними організаціями, які часто діють у змові з або на службі сил безпеки Російської Федерації. Організована злочинність у Росії має історичне коріння ще в царську епоху. Проте саме в радянський період почали зміцнюватися відносини між злочинними організаціями та державними структурами. За правління Сталіна держава використовувала злочинні організації для підтримки контролю та здійснення незаконної діяльності, яка не могла бути відкрито схвалена урядом. Ці симбіотичні стосунки дозволяли злочинним групам процвітати, надаючи державі засоби для здійснення нелегального впливу. Після Другої світової війни в Радянському Союзі зроста організована злочинна діяльність, зокрема через приплив ветеранів війни та дестабілізацію соціальних структур. Післявоєнний період ознаменував зростання «Вори в законі» (злочини в законі), групи, яка стала синонімом російської організованої злочинності. Ці кримінальні авторитети встановили кодекс поведінки та ієрархічну структуру, яка полегшувала їхні операції та взаємодію з державними чиновниками. Наприкінці радянського періоду відносини між організованою злочинністю та КДБ (Комітетом державної безпеки) стали більш відкритими. Злочинні організації часто співпрацювали з оперативниками КДБ, займаючись контрабандою та незаконним обміном валюти. У цей період КДБ та інші сили безпеки використовували організовану злочинність як інструмент для досягнення своїх цілей, створюючи взаємовигідні відносини. Розпад Радянського Союзу в 1991 році призвів до різкого зростання організованої злочинної діяльності. Перехід до ринкової економіки

створив численні можливості для незаконної діяльності, а вакуум влади, що залишився після розпаду радянської держави, швидко заповнили злочинні організації. 1990-ті роки були відзначені хаотичним середовищем, де злочинні угруповання, серед яких часто були колишні агенти КДБ, змагалися за контроль над нещодавно приватизованими галузями промисловості та ресурсами. У цей період межі між злочинними організаціями та державними силами безпеки ставали все більш розмитими. Багато колишніх агентів КДБ перейшли в організовану злочинність або надавали свої послуги цим групам, використовуючи свій досвід і зв'язки. У цей період також з'явилися такі впливові особи, як Олександр Литвиненко, колишній офіцер ФСБ (Федеральна служба безпеки, спадкоємець КДБ), який пізніше викрив широкі зв'язки між ФСБ та організованою злочинністю перед своїм убивством у 2006 році. Під керівництвом Володимира Путіна, починаючи з 2000 року, відносини між організованою злочинністю та державними силами безпеки стали більш структурованими та стратегічними. Путін, сам колишній офіцер КДБ, проводив політику, яка нібито була спрямована на боротьбу з організованою злочинністю, але часто призводила до консолідації влади серед кількох обраних груп, тісно пов'язаних з державою. Відомо, що ФСБ за часів Путіна використовувала злочинні організації для досягнення державних цілей, зокрема для придушення політичного інакомислення та здійснення контролю над економічними активами. Одним із яскравих прикладів є справа родини Єльцина та їхні зв'язки з організованою злочинністю. Борис Березовський, бізнесмен і олігарх, тісно пов'язаний з Єльциним, був замішаний у численних злочинних діях. Зв'язки Березовського як з організованою злочинністю, так і з державними силами безпеки є прикладом заплутаних відносин між цими структурами. У сучасній Росії організовані злочинні групи продовжують діяти безкарно, що свідчить про постійну змову з державними силами безпеки (Cheloukhine, 2008).

У роботі 1996 року детально досліджується, як організовані злочинні організації стали невід'ємною частиною операцій російських військових і сил

безпеки, особливо в контексті розповсюдження зброї (*Defense Technical Information Center, n.d.*). Автор вказує, що з початку 1990-х років високопоставлені офіцери та інший персонал російської армії почали брати участь у незаконній діяльності. Ця діяльність варіювалася від продажу звичайної зброї та боєприпасів до більш зловісних торгів із використанням зброї масового знищення (ЗМЗ). Економічні труднощі, з якими стикаються військовослужбовці через затримку або не виплату зарплати та погані умови життя, змусили багатьох шукати альтернативні джерела доходу нелегальним шляхом. Одним із найбільш показових прикладів, наведених у тексті, є випадок північнокавказького регіону, де військові частини часто займалися незаконною торгівлею зброєю. Turbiville and Graham (1996) також наводить конкретні випадки розграбування військових складів або масового розпродажу зброї, часто з мовчазної чи явної згоди командирів. Ці транзакції стосувалися не тільки стрілецької зброї, але й важкого озброєння та навіть бронетехніки. Розповсюдження зброї, якому сприяють ці злочинні мережі, мали значні наслідки для глобальної безпеки. Легкість, з якою організована злочинність могла придбати та розповсюдити військову зброю з російських запасів, сприяла дестабілізації багатьох регіонів у всьому світі. Країни Близького Сходу, Африки та Балкан спостерігали приплив передової зброї, що розпалювало постійні конфлікти та повстання. На Близькому Сході Росія використовувала продаж зброї як інструмент політичного впливу. Такі країни, як Сирія та Ірак, стали ключовими ринками для російської військової техніки (Salacatin, n.d.-b). Конфлікт у Сирії, зокрема, став демонстрацією російської зброї, підвищивши її привабливість і призвівши до значних контрактів. Військове втручання Росії в Сирію не тільки підтримало режим Асада, але й продемонструвало ефективність його систем озброєнь у бою, підвищивши регіональний інтерес до придбання цієї зброї (*Russia's Growing Ties With Iran-aligned Militia Groups, n.d.-b*).

Galeotti (2001) окреслює історичний контекст, ключові фігури та операційну динаміку, надаючи комплексний аналіз того, як організована злочинність була як

інструментом, так і отримувачем вигоди від механізмів державної безпеки. Взаємозв'язок між організованою злочинністю та державною безпекою в Росії можна простежити ще в пізню радянську епоху. У 1980-х роках, коли Радянський Союз наближався до свого розпаду, економічні труднощі та системна корупція почали розмивати контроль з боку держави. У цей період з'явилися злочинні угруповання, які використовували ослаблений державний апарат для розширення свого впливу та діяльності. Примітно, що в 1990-х відомі кримінальні лідери, такі як В'ячеслав Іваньков, також відомий як «Япончик», здобули сумну популярність завдяки своїм широким злочинним підприємствам. Іванков, який діяв як у Росії, так і в Сполучених Штатах, був символом транснаціонального охоплення російської організованої злочинності. Його діяльність, яка включала вимагання, торгівлю наркотиками та відмивання грошей, часто перетиналася з корумпованими чиновниками в російському апараті безпеки. Так само «Солнцевська братва», одна з найпотужніших злочинних організацій Росії, мала глибокі зв'язки з органами державної безпеки. Ця група, очолювана Сергієм Михайловичем і Віктором Аверіним, займалася широким спектром незаконної діяльності, включаючи контрабанду зброї та замовні вбивства. Їхній вплив поширювався на політичну та економічну сфери, чому сприяли їхні зв'язки з корумпованими чиновниками в міліції (поліції) та військових. Операційна динаміка між організованою злочинністю та російськими силами безпеки характеризується взаємною вигодою та стратегічною співпрацею. Злочинні організації забезпечують сили безпеки незаконними джерелами доходів, політичними важелями та засобами для здійснення позасудової діяльності. Натомість ці групи отримують захист, розвідку та оперативну підтримку від держави. Одним із показових прикладів є роль Федеральної служби безпеки (ФСБ), головного правонаступника радянського КДБ. ФСБ причетна до різних випадків змови з організованою злочинністю. Повідомляється, що в середині 1990-х років ФСБ брала участь у серії вибухів квартир, у яких звинуватили чеченських сепаратистів, що стало приводом для Другої чеченської війни. Деякі аналітики та дисиденти, у тому числі Олександр

Литвиненко, колишній офіцер ФСБ, стверджували, що ці вибухи були організовані ФСБ у співпраці з кримінальними елементами для зміцнення влади та виправдання військових дій. Більше того, стосунки між організованою злочинністю та російською армією викликають занепокоєння. Під час чеченських воєн (1994-1996 і 1999-2000) численні звіти вказували на те, що військовослужбовці брали участь у незаконній торгівлі зброєю та постачанням разом із злочинними групами. Це не лише підривало військову дисципліну, а й розпалювало конфлікт через постачання зброї обом сторонам. Корупція в російських силах безпеки була критичним фактором, що сприяв організованій злочинності. Високі посадові особи в міліції та військових часто були співучасниками злочинної діяльності, використовуючи своє становище, щоб захистити злочинців від кримінального переслідування та полегшити їхні операції. Ця корупція поширюється на політичних діячів, які покладаються на організовану злочинність для фінансової підтримки та м'язів під час виборів та інших політичних змагань (Galeotti, 2001).

Waller and Yasmann (1995) обговорюють значну роль ФСБ, основного наступника КДБ, у встановленні альянсів із злочинними організаціями під час бурхливий період після розпаду СРСР. Служби безпеки, включно з КДБ та його наступниками, опинилися в беспрецедентному становищі через послаблення державного контролю, згодом адаптуючись до нового середовища, культивуючи стосунки з різними злочинними угрупованнями. Однією помітною фігурою в цьому контексті був колишній офіцер КДБ Олександр Коржаков, який обіймав помітну посаду в Службі безпеки президента (СБП) і мав значний вплив на президента Бориса Єльцина. Використовуючи своє становище, Коржаков налагодив зв'язки з кримінальними угрупованнями, залучаючи їхні ресурси для політичної та фінансової вигоди. Ця взаємовигідна асоціація дозволила службам безпеки зберегти певний контроль і вплив, незважаючи на занепад традиційних державних структур. Під керівництвом таких осіб, як Микола Ковальов, ФСБ дедалі більше брала участь у діяльності, яка стирала межі між державною безпекою

та організованою злочинністю, сприяючи глобальній експансії російської мафії та уможливлюючи незаконне перевезення зброї, наркотиків та іншої контрабанди. Ці відносини сприяли поширеній корупції та злочинності в службах безпеки, що призвело до втрати довіри суспільства до державних установ. Будьонівська криза 1995 року підкреслила всю складність цих відносин. Коли чеченські повстанці захопили понад 1000 заручників у місті Будьонівськ, хаотична реакція російських сил безпеки показала ступінь їхніх оперативних недоліків і внутрішньої корупції. З'явилися повідомлення про те, що співробітники ФСБ попередньо знали про напад і, можливо, навіть сприяли йому для реалізації своїх власних планів. Цей інцидент підкреслив небезпечний перетин організованої злочинності, тероризму та державної безпеки, ілюструючи серйозні виклики, з якими стикається Росія.

Chlebowicz (2021) розповідає про нещодавню злочинну діяльність та причетних осіб. Він проливає світло на структуровані відносини між олігархами, спецслужбами та кримінальними авторитетами, зокрема під керівництвом Володимира Путіна. У статті досліджується, як російські служби безпеки, зокрема Федеральна служба безпеки (ФСБ), Служба зовнішньої розвідки (СВР) і Головне розвідувальне управління (ГРУ), систематично використовували організовану злочинність як інструмент державного управління. Ці служби співпрацюють зі злочинними організаціями для проведення таємних операцій в інтересах держави, таких як інформаційна війна, політичні маніпуляції та економічне шпигунство (Chlebowicz, 2021). Участь ФСБ виходить за рамки нагляду й активну участь в організації злочинів у стратегічних цілях. Наприклад, ФСБ пов'язана з численними резонансними кібератаками та політичними вбивствами, які часто здійснюються через кримінальних посередників. Його широкі можливості дозволяють йому придушувати інакомислення та контролювати різні верстви суспільства, створюючи атмосферу страху та невизначеності. Натомість СВР і ГРУ більше зосереджуються на зовнішніх операціях. Ці агентства використовують організовані злочинні мережі для дестабілізації іноземних держав, поширення дезінформації та

підриву демократичних інститутів. ГРУ, зокрема, було причетне до використання злочинних груп для здійснення кібератак і вбивств за кордоном, таких як отруєння Сергія Скрипаля у Великобританії в 2018 році. Ці операції часто створюють правдоподібне заперечення для російської держави, ускладнюючи міжнародну реакцію. В статті наведені детальні приклади, які ілюструють практичне застосування цих стратегій. Зокрема, у статті висвітлюється співпраця між російськими спецслужбами та «Нічними вовками», націоналістичним мотоциклетним клубом із тісними зв'язками з Путіним, який використовувався для впливу на Східну Україну та інші сфери стратегічного інтересу для Росії.

Інший випадок, Fancy Bear (APT28) – це група кібершпигунів, яка, як вважають, пов'язана з ГРУ, російською військовою розвідкою (CrowdStrike, 2023b). Група працює принаймні з 2008 року та відома своїми складними кіберопераціями, націленими на різні сектори, включаючи аерокосмічну, оборонну, енергетичну, урядову та ЗМІ по всьому світу. Одна з їхніх найвідоміших операцій була проти Національного комітету Демократичної партії (DNC) під час президентських виборів у США в 2016 році. Ця операція включала фішингові атаки, збір облікових даних і крадіжку конфіденційних електронних листів, які згодом були оприлюднені для розсіяння розбрату та підриву політичного процесу. (*APT28, IRON TWILIGHT, SNAKEMACKEREL, Swallowtail, Group 74, Sednit, Sofacy, Pawn Storm, Fancy Bear, STRONTIUM, TSAr Team, Threat Group-4127, TG-4127, Forest Blizzard, FROZENLAKE, Group G0007 | MITRE ATT&CK®, n.d.-b*) і

Стратегічні цілі використання організованої злочинності як інструменту включають:

1. Економічний зрив: Кібератаки та сприяння нелегальній торгівлі можуть значно послабити економіку конкуруючих країн. Порушуючи фінансові системи, викрадаючи інтелектуальну власність і спричиняючи збої в роботі, ця діяльність підриває економічну стабільність і зростання.

2. Політична дестабілізація: Підтримка кримінальних елементів у зовнішніх політичних структурах допомагає дестабілізувати уряди, створюючи можливості для посилення російського впливу. Проникаючи в політичні партії, витоку конфіденційної інформації та поширюючи дезінформацію, Росія може підірвати довіру суспільства до демократичних інститутів і лідерів.

3. Збір розвідданих: Злочинні мережі часто діють у регіонах, де традиційне шпигунство є складним завданням. Ці мережі можуть надавати цінну розвідувальну інформацію про політичні події, економічні умови та заходи безпеки в цільових країнах, підвищуючи стратегічну обізнаність і оперативні можливості Росії.

4. Пропаганда та інформаційна війна: Організовані злочинні групи можуть посилити зусилля російської пропаганди, поширюючи дезінформацію та маніпулюючи громадською думкою. Використовуючи кібератаки для вибіркового витоку інформації та створюючи підроблені особи для поширення неправдивих наративів, ці групи роблять свій внесок у ширшу російську стратегію інформаційної війни.

Тематичні дослідження та вплив:

1. DNC Hack (2016): Злом DNC є однією з найгучніших операцій, які приписують Fancy Bear (CrowdStrike, 2023b). Група проникла в мережу DNC, викрала тисячі електронних листів і оприлюднила їх через такі платформи, як WikiLeaks. (Wikipedia contributors, 2024f) стверджує, що ця операція була розроблена, щоб підірвати кампанію Гіллари Клінтон і схилити громадську думку на користь Дональда Трампа, продемонструвавши пряму спробу вплинути на політичний ландшафт Сполучених Штатів. (*Grand Jury Indicts 12 Russian Intelligence Officers for Hacking Offenses Related to the 2016 Election*, 2021b)

2. Атака на німецький Бундестаг (2015): Fancy Bear також націлювався на німецький Бундестаг у 2015 році, викравши значні обсяги даних. Ця атака підкреслила здатність групи проникати в державні системи високого рівня безпеки та збирати розвідувальні дані, які можна було б використати для політичного впливу (Wikipedia contributors, 2024g).

3. French TV5Monde Hack (2015): Іншою важливою операцією була атака на французьку телевізійну мережу TV5Monde, яка призвела до перерви в мовленні та продемонструвала здатність групи здійснювати кібератаки, які можуть мати негайний та руйнівний вплив на публічні канали зв'язку (CrowdStrike, 2023b).

Dawisha (2018) пропонує комплексний аналіз того, як організовані злочинні організації були глибоко переплетені з силами безпеки Російської Федерації, зокрема під керівництвом Володимира Путіна. Завдяки ретельним дослідженням розкривається мережа корупції, злочинності та змови, яка пронизала найвищі ешелони російської влади. Путін, який тоді був чиновником середнього рівня в мерії Санкт-Петербурга під керівництвом Анатолія Собчака, відіграв вирішальну роль в управлінні іноземними інвестиціями та нагляді за економічними проектами. У цей період він налагодив ключові стосунки з фігурами організованої злочинності. Одна з найпомітніших зв'язків була з Тамбовською бандою, потужною злочинною організацією, що базується в Санкт-Петербурзі. Угруповання під керівництвом Володимира Кумаріна (відомого також як Володимир Барсуков) займалося різною протиправною діяльністю, зокрема рекетом, контрабандою та торгівлею наркотиками. Dawisha (2018) детально описує, як Путін нібито сприяв діяльності банди, надаючи політичний захист і використовуючи своє становище, щоб захистити їх від контролю правоохоронних органів. Ці стосунки були взаємовигідними: тамбовська банда підтримувала підйом Путіна, фінансуючи політичні кампанії та здобуваючи голоси за допомогою залякування та корупції.

Коли Путін піднявся до загальнонаціональної популярності, спочатку як голова Федеральної служби безпеки (ФСБ) у 1998 році, потім як прем'єр-міністр у 1999 році, і зрештою як президент у 2000 році, ці кримінальні зв'язки не розвіялися. Натомість вони стали більш інституціоналізованими. У книзі висвітлюється кілька випадків, коли діячі організованої злочинності були інтегровані в структуру апарату державної безпеки.

Наприклад, Олександр Литвиненко, колишній офіцер ФСБ, який пізніше став інформатором, стверджував, що ФСБ була глибоко замішана у злочинній діяльності, зокрема в організації вибухів і вбивств. У своїй книзі «Підбивання Росії» Литвиненко звинуватив ФСБ у співпраці зі злочинними організаціями для проведення операцій, які мали б виправдати політичні репресії та зміцнити владу. Його звинувачення були додатково підтвержені його вбивством у 2006 році, яке, як вважається, було організовано російськими силами безпеки з використанням рідкісної радіоактивної речовини полонію-210.

Ще одна критична фігура в наративі Dawisha — Сергій Пугачов, колишній банкір і близький соратник Путіна. Пугачов відіграв важливу роль у спрямуванні державних ресурсів і сприянні угодам, які приносили користь як Кремлю, так і організованим злочинним групам. Він відіграв ключову роль у процесі приватизації, що дозволило кільком обраним накопичити величезні багатства та владу. Цей процес часто включав сумнівну юридичну практику та безпосередню участь органів безпеки для придушення опозиції та усунення конкурентів.

Автор також проливає світло на роль Ігоря Сечіна, одного з найдовіреніших помічників Путіна та колишнього офіцера КДБ. Сечін, який обіймав різні високопоставлені посади, в тому числі віце-прем'єр-міністра та генерального директора "Роснефти", був відомий своєю жорстокістю та глибокими зв'язками з організованою злочинністю. Під його керівництвом «Роснефть» стала потужним інструментом як економічної вигоди, так і політичного впливу. Вплив Сечіна

поширювався на контроль над критично важливими ресурсами та використання державної влади для усунення конкурентів, часто за допомогою організованих злочинних груп.

Зв'язок між організованою злочинністю та державними органами безпеки став ще більш очевидним у справі «Нічних вовків», націоналістичної байкерської групи під керівництвом Олександра Залдостанова, відомого як «Хірург». Це угруповання, яке займалося різноманітною кримінальною діяльністю, отримувало пряму підтримку з боку Кремля. «Нічні вовки» використовувалися як воєнізоване формування для проведення операцій в Україні під час анексії Криму в 2014 році та в поточному конфлікті на сході України. Їхня діяльність координувалася та часто керувалася російськими службами безпеки, підкреслюючи розмиті межі між державними та злочинними операціями.

Більше того, відносини між організованою злочинністю та російськими силовими структурами вийшли за межі внутрішніх справ до міжнародних операцій. Dawisha (2018) обговорює сумнозвісну справу 2010 року Віктора Бута, російського торговця зброєю, відомого як «Торговець смертю», якого заарештували та екстрадували до Сполучених Штатів. Розгалужена мережа Бута з торгівлі зброєю в зони конфліктів по всьому світу нібито діяла з мовчазного схвалення, а іноді й прямої участі російських спецслужб, що демонструє глобальний охоплення цього зв'язку злочинної держави.

Dawisha (2018) малює детальну та тривожну картину того, як організована злочинність не лише процвітає в Росії, але й активно інкорпорується в державний механізм. Інтеграція кримінальних елементів у сили безпеки створила систему, де корупція та незаконна діяльність захищаються та продовжуються тими, хто має підтримувати закон, підриваючи самі основи держави та створюючи серйозні виклики як національній, так і міжнародній безпеці.

2.2. Використання організованої злочинності в гібридній агресії

Manko and Mikheiev (2018g) підкреслюють багатогранний підхід, який Росія використовує для досягнення своїх геополітичних цілі. Гібридна війна характеризується поєднанням звичайних військових засобів, інформаційних операцій, кібератак і використання організованої злочинності для дестабілізації цільових країн.

Використання організованої злочинності в російській гібридній агресії є критично важливим компонентом, який забезпечує приховані та незаперечні засоби здійснення впливу та досягнення стратегічних цілей. Ця інтеграція організованої злочинності в державні стратегії відображає ширшу тенденцію, коли злочинні мережі використовують державні цілі. У контексті агресії Росії проти України організовані злочинні групи відігравали значну роль у різних операціях.

По-перше, організовані злочинні групи сприяють контрабанді зброї та припасів, необхідних для підтримки проксі-сил і нерегулярних комбатантів. Ці злочинні мережі мають розгалужені шляхи контрабанди та матеріально-технічні можливості, які можуть бути використані для таємної підтримки військових операцій. Під час початкових етапів конфлікту на сході України зброя та інші військові постачання контрабандою переправлялися через ці мережі, що посилювало можливості сепаратистських сил, пов'язаних з інтересами Росії.

По-друге, ці групи відіграють важливу роль у фінансових операціях, таких як відмивання грошей і незаконне фінансування діяльності. Вони допомагають обходити міжнародні санкції та фінансувати операції, які інакше можна було б простежити до держави. Наприклад, відмивання грошей через підставні компанії та незаконні фінансові операції допомагають підтримувати тривалі кампанії без того, щоб прями державні витрати було легко ідентифікувати.

По-третє, використання організованої злочинності поширюється на кібероперації та інформаційну війну. Злочинні хакери, які часто є частиною організованих злочинних груп або пов'язані з ними, здійснюють кібератаки, які порушують критичну інфраструктуру, викрадають конфіденційну інформацію та поширюють дезінформацію. Ці дії створюють плутанину, підбивають довіру до державних установ і дестабілізують суспільства. Кібератаки на критично важливу інфраструктуру України та поширення дезінформації через канали соціальних мереж є яскравими прикладами того, як використовується ця тактика (Manko & Mikheiev, 2018g).

Крім того, організовані злочинні групи також беруть участь у прямих дестабілізуючих діях, таких як диверсії та цілеспрямоване насильство. Ці дії створюють атмосферу страху та невпевненості, що ускладнює ефективну реакцію постраждалої держави. Присутність злочинних елементів у зонах конфлікту ускладнює ландшафт безпеки, оскільки ці групи часто беруть участь у діяльності, яка стирає межі між кримінальними та військовими діями.

Включення організованої злочинності в стратегії гібридної війни дозволяє Росії підтримувати правдоподібне заперечення при досягненні своїх стратегічних цілей. Такий підхід ускладнює міжнародну реакцію, оскільки дії недержавних акторів важче приписати безпосередньо державі, таким чином забезпечуючи рівень захисту від прямих наслідків.

Використання організованої злочинності в гібридній агресії з боку Російської Федерації є стратегічним інструментом, який використовує взаємозв'язок між злочинними мережами та державними операціями для досягнення геополітичних цілей. Дослідження Жаклін Спайсер 2022 року «Чи існує зв'язок між організованою злочинністю та тероризмом у контексті зміни владних структур у Євразії? Справа Росії» містить комплексний аналіз цього зв'язку, висвітлюючи кілька критичних аспектів (Spicer, 2022c).

По-перше, Spicer, (2022c) підкреслює, що російська держава під керівництвом Володимира Путіна використовує організовані злочинні групи (ОПГ) не лише для отримання фінансової вигоди, а як інструменти державної політики. Цей підхід є частиною ширшої стратегії гібридної війни, де нетрадиційні методи, включаючи кібероперації, дезінформацію та економічний примус, застосовуються поряд із звичайною військовою тактикою. Така інтеграція організованої злочинності в державну політику дозволяє Росії досягти незаперечних і економічно ефективних засобів впливу та дестабілізації в цільових країнах (*Cross-border Links Between Terrorists, Organized Crime, Underscore Need for Coherent Global Response*, 2020c).

Показовим прикладом є залучення російських ОПГ до конфлікту в Україні. Після анексії Криму в 2014 році та початку війни на Донбасі, підтримувані Росією сепаратистські сили співпрацювали зі злочинними мережами для фінансування та підтримки їх операцій. Ці ОПГ займаються контрабандою, торгівлею зброєю та іншою незаконною діяльністю, надаючи життєво важливу підтримку сепаратистам і водночас підриваючи українську державу. Ці відносини стирають межі між державними та недержавними суб'єктами, ускладнюючи зусилля з протидії цим гібридним загрозам (“The Crime and State Terrorism Nexus: How Organized Crime Appropriates Counterinsurgency Violence How Organized Crime Appropriates Counterinsurgency Violence on JSTOR,” n.d.-b).

Крім того, Spicer (2022) обговорює, як Кремль інституціоналізував свої відносини з організованою злочинністю через різні державні механізми. Наприклад, високопоставлені особи в російському уряді та спецслужбах часто пов'язані зі злочинними підприємствами. Цей зв'язок не випадковий, а свідомою стратегією використання можливостей цих груп у державних цілях. Відомо, що російська розвідувальна спільнота, включаючи ФСБ, тісно співпрацює зі злочинними організаціями, використовуючи їх для завдань, які вимагають правдоподібного заперечення, таких як кібератаки та цілеспрямовані вбивства

(Cross-border Links Between Terrorists, Organized Crime, Underscore Need for Coherent Global Response, 2020d).

(UNITED NATIONS, 2019b) у дисертації також досліджується історичний контекст цих відносин, простежуючи їх коріння до хаотичних 1990-х років, коли розпад Радянського Союзу призвів до сплеску організованої злочинності. У цей період злочинні угруповання глибоко увійшли в нову російську економіку та політичну систему. Коли Путін прийшов до влади, він кооптував ці групи, інтегрувавши їх у структуру державної влади. Ця історична заплутаність ускладнює розмежування між діями держави та злочинними операціями, оскільки обидва часто переплітаються в досягненні стратегічних цілей Кремля (Spicer, 2022).

Крім того, дослідження висвітлює конкретні випадки, коли організовану злочинність використовували для впливу за кордоном. Наприклад, російські злочинні мережі були причетні до схем відмивання грошей, які фінансують політичні рухи в Європі з метою дестабілізації урядів і просування проросійських планів (*Cross-border Links Between Terrorists, Organized Crime, Underscore Need for Coherent Global Response, 2020e*). Ці операції є частиною ширшої стратегії послаблення західних інституцій і створення більш сприятливого геополітичного середовища для Росії (“The Crime and State Terrorism Nexus: How Organized Crime Appropriates Counterinsurgency Violence How Organized Crime Appropriates Counterinsurgency Violence on JSTOR,” n.d.-c).

РОЗДІЛ 3. ЗВ'ЯЗОК РФ З ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

3.1. Зв'язок між РФ та організованими злочинними організаціями в Україні

Наприкінці 2014 року відносини між українськими та російськими злочинними організаціями значно ускладнилися після анексії Криму та ескалації конфлікту на сході України. Втручання Росії в Україну у 2022 році принесло кардинальні зміни в існуючу кримінальну взаємозв'язку. Особливо це стосується транскордонних маршрутів наркотрафіку, де певний час спостерігалась тісна співпраця російських та українських злочинних угруповань. Одним із яскравих прикладів таких відносин є робота організації «Хімпром» (Yarmolenko, 2022).

Засновником цієї злочинної мережі був Єгор Васильович Буркін, також відомий як Єгор Левченко (Yarmolenko, 2022). «Хімпром» займався продажем наркотиків через чат-боти в Telegram та інших інтернет-платформах. Всі операції здійснювалися через так звані «закладки», в усіх країнах Східної Європи. Ця група мала розгалужену офісну мережу, яка дозволяла їй координувати продажі та логістику наркотиків. З 2016 року штаб-квартира організації знаходилась в Києві, що доводить, що кримінальна діяльність була глибоко вкорінена в українському суспільстві.

На території України Єгор Левченко знайшов підтримку в особі на ім'я Ілля Кива, який на той час очолював управління по боротьбі з наркозлочинністю. Ілля Кива, який отримував щомісячну винагороду, активно сприяв розширенню мережі та збільшенню обсягів продажу наркотиків. На 2018 рік «Хімпром» мав близько 20 філій по всій Україні та понад 200 «працівників», які керували операціями з торгівлі наркотиками в Україні, а також Росії, Білорусі та Казахстані.

Діяльність “Хімпрому” тривала до березня 2019 року, коли влада провела одну з наймасштабніших спецоперацій в історії України з ліквідації картелю (*Російський «Хімпром» Та Наркотики В Україні: СБУ Знешкодила Угрупування, n.d.*). Під час операції було вилучено понад 200 кг готових наркотиків і 10 тонн прекурсорів, а також виявлено нарколабораторію в Київській області.

Важливо також відзначити вплив зміни геополітичних та економічних умов на розвиток організованої злочинності в регіоні. Вторгнення Російської Федерації у 2022 році та подальша реструктуризація контрабандних шляхів призвели до активізації діяльності інших злочинних груп, особливо у сфері контрабанди предметів розкоші та ключових компонентів оборонно-промислового комплексу. Злочинці, використовуючи маршрути через Білорусь, Вірменію та Центральну Азію, почали займати важливі позиції у кримінальному світі, що вплинуло на здатність держав контролювати таку діяльність.

Для більш детального аналізу стосунків між росією та українським злочинним світом можна також звернутися до книги “Кремлівська війна проти України: Військова агресія, інформаційна окупація та гібридні загрози”. Пінчук (2021) висвітлив різноманітні зв’язки між російською владою та організованими злочинними організаціями на території України, а також те, як підтримка російської влади дестабілізує ситуацію в Україні через різні злочинні організації, включно з наркокартелями та контрабандистські угрупованнями. Особлива увага приділяється “Картелям Нарко-поліс”, які займаються виробництвом і контрабандою наркотиків і мають тісні зв’язки з російськими спецслужбами та політичною елітою. Така співпраця не лише сприяє економічному збагаченню злочинних угруповань, а й дає ресурси для дестабілізації їх дій в Україні.

Ще одним важливим аспектом є діяльність «Групи Захід», яка спеціалізується на контрабанді зброї та торгівлі людьми. Організацію також підтримують російські організації, що допомогло їй розширити свою діяльність в

Україні. Усі ці зв'язки та взаємодії створюють сприятливі умови для злочинної діяльності в Україні та підвищують ризики національній безпеці.

Також книга містить детальний огляд зв'язків між російськими спецслужбами, владою та українськими злочинними організаціями, включно з Володимиром Рубаном, засудженим за підготовку спецоперацій за підтримки росії. Цей інцидент показує, як люди, які мають пряме відношення до російських спецслужб, виконують завдання, націлені на окупацію України.

Війна на сході України, яка триває з 2014 року, стала результатом низки дій Росії, зокрема анексії Криму та створення незаконних збройних формувань на Донбасі, підсилених і підпорядкованих регулярним військам рф. Пан Пінчук також згадує Московську доктрину, яка визначає стратегічні цілі росії в регіоні, і роль російських спецслужбістів у підготовці та підтримці конфліктів, включаючи допомогу організованим злочинним організаціям.

Книга також проливає світло на дії інших не менш важливих осіб, особливо представників «ДНР» і «ЛНР», та їхні зв'язки з російською владою. Ці особи беруть активну участь у військових діях та розширюють свій вплив на злочинний світ в Україні, що є ширшої частиною гібридної війни Росії проти України. Загалом книга “Кремлівська війна проти України” містить детальний аналіз складних відносин між російською федерацією та кримінальним світом України, розглядає різні аспекти цих відносин і їх вплив на політичну та соціальну ситуацію в Україні.

3.2. Зв'язок між РФ та організованими злочинними організаціями в Молдові

Вступ

У 1990-х роках Молдова опинилася в центрі регіональної напруженості через конфлікти між Російською Федерацією та організованими злочинними групами в країні. Цей період характеризувався значними політичними та економічними потрясіннями, що сприяло розквіту організованої злочинності, яка активно співпрацювала з російськими кримінальними мережами. Вплив Росії в Молдові, особливо в сепаратистському регіоні Придністров'я, є важливою темою для розуміння сучасної геополітичної ситуації в регіоні.

Історія зв'язків між РФ та організованою злочинністю в Молдові

На початку 1990-х років, після розпаду Радянського Союзу, Молдова пережила значні політичні та економічні труднощі. В цей період організована злочинність в країні почала розширювати свої впливи, часто співпрацюючи з російськими кримінальними групами. King (1994) аналізує динаміку взаємодії між Росією та організованими групами в Молдові, зокрема в сепаратистському регіоні Придністров'я.

Придністров'я, яке проголосило незалежність від Молдови в 1990 році, отримало значну підтримку з боку місцевої російськомовної еліти та колишніх радянських військових. Це призвело до створення Придністровської Молдавської Республіки (ПМР), яка розвинула власні органи управління та військові сили. Ігор Смирнов, багаторічний лідер Придністров'я, відіграв ключову роль у цьому процесі, підтримуючи тісні зв'язки з Росією та забезпечуючи стабільність режиму за допомогою російської підтримки (Bobick, 2011).

Вплив Росії в Придністров'ї можна простежити до кількох ключових подій і політик. Російська 14-та армія, дислокована в Придністров'ї, відіграла вирішальну

роль у підтримці сепаратистів під час конфлікту з молдавськими військами в 1992 році. Підтримка Росії не обмежувалася військовою допомогою, а також включала економічну та політичну допомогу, що дозволило ПМР створити самодостатню адміністрацію, незважаючи на міжнародну ізоляцію. Угода про припинення вогню, укладена за посередництва Росії в липні 1992 року, закріпила фактичну незалежність Придністров'я та забезпечила продовження російської військової присутності в регіоні (King, 1994).

Російська організована злочинність у Молдові

Expert (2024) повідомляє, що російська організована злочинність має значний вплив у Молдові, особливо в сепаратистському регіоні Придністров'я. Співпраця між російськими та молдовськими злочинними групами є очевидною на різних нелегальних ринках. Банда Patron, очолювана Іоном Гушаном (Niku Patron), займається контрабандою зброї та сигарет, замовними вбивствами та іншою злочинною діяльністю, яка зазвичай пов'язана з російською організованою злочинністю. Причетність Гушана до спроби вбивства російського банкіра Германа Горбунтова в 2012 році підкреслює міжнародне охоплення та оперативні можливості цих злочинних мереж.

До середини 1990-х років ПМР за підтримки Росії створила добре налагоджену політичну систему. Економіка регіону, значною мірою залежна від контрабанди, процвітала під захистом російських військ. Керівництво ПМР, включаючи таких діячів, як голова регіонального КДБ Володимир Антюфєєв, підтримувало тісні зв'язки з російськими спецслужбами, забезпечуючи постійний потік ресурсів і розвідувальних даних, що сприяло стійкості ПМР проти молдавського та міжнародного тиску (King, 1994).

Політичний вплив та економічна залежність

Вплив Росії в Молдові виходив за межі військової присутності, глибоко проникнувши в політичну та економічну сфери. Хаотичний пострадянський перехідний період ознаменувався зростанням олігархів та організованої злочинності, що переплуталися з політичною владою. Уряд Молдови, уражений корупцією та роздробленістю, намагався зберегти ефективний контроль, створюючи середовище, у якому могла процвітати організована злочинність. Це середовище було сприятливим для російських інтересів, дозволяючи Москві здійснювати вплив через офіційні та неформальні канали (Way, 2003).

Однією з помітних фігур у цьому контексті є Володимир Плахотнюк, бізнесмен і політик, якого звинуватили у використанні своєї медіа-імперії та політичних зв'язків для маніпулювання політикою Молдови. Хоча він не був прямим агентом Москви, дії Плахотнюка сприяли створенню політичного ландшафту, де врядування було слабким і сприйнятливим до зовнішнього впливу. Такий сценарій був вигідний для Росії, яка могла використовувати нестабільність і корупцію, щоб зберегти контроль над Молдовою (Way, 2003).

Економічна залежність також відіграла вирішальну роль у впливі Росії на Молдову. Росія була значним ринком для молдовського експорту та основним постачальником енергії. Економічний тиск, такий як запровадження торговельних санкцій або маніпуляції з постачанням енергоресурсів, використовувався Росією для впливу на політику та політичні рішення Молдови. Цей економічний вплив поширювався на організовану злочинну діяльність, зокрема на контрабанду товарів і торгівлю людьми, де корумповані чиновники та злочинні мережі співпрацювали через кордон (Way, 2003).

Торгівля людьми та зброєю

Торгівля людьми є поширеною проблемою в Молдові, насамперед як країні-джерелі торгівлі людьми в сексуальних цілях та примусової праці. Жертв продають у різні країни, включно з Росією, де їх використовують організовані злочинні

мережі. Ці мережі працюють за певної міри співучасті корумпованих чиновників. Збільшення кількості українських мігрантів через війну та економічний спад у Молдові загострили цю проблему, зробивши більше людей уразливими до торгівлі людьми. На початку 2000-х років російська організована злочинність також була втягнута в торгівлю молдавськими жінками до Європи. Цих жінок заманювали під фальшивим приводом законної роботи, а потім примушували до проституції. Місцеві чиновники в Молдові, яких часто підкуповували, відігравали роль співучасника в цих операціях, ще більше підкреслюючи вплив організованої злочинності та корупції в регіоні (*Criminality in Moldova - the Organized Crime Index*, n.d.) (Expert, 2024).

Молдова є джерелом і транзитною країною торгівлі зброєю, а організовані злочинні групи керують складними мережами. Ці групи часто використовують законні компанії як прикриття для своєї діяльності. Регіон Придністров'я з його надлишком зброї радянських часів відіграє вирішальну роль на цьому ринку. Звіти вказують на схеми обходу санкцій ЄС і контрабанди зброї до Білорусі та Росії. Так, у 2014 році учасник банди «Патрон» Іон Друта намагався продати журналісту РПГ та напівавтоматичні пістолети, що свідчить про наявність та шляхи контрабанди цієї зброї з Придністров'я (Expert, 2024) (*Criminality in Moldova - the Organized Crime Index*, n.d.).

Організована злочинність та економічна структура

В своїй статті Vobick (2011) розповідає про політичну структуру регіону, яка тісно переплетена з його економічною структурою, де домінує конгломерат «Шериф», що контролює широкий спектр підприємств, включаючи роздрібну торгівлю, телекомунікації та ЗМІ. Конгломерат «Шериф», заснований у 1993 році Віктором Гушаном та Іллею Казмалієм, є прикладом монополістичного контролю над економічною діяльністю в Придністров'ї. Домінування «Шерифа» настільки велике, що фактично стирає межі між законними бізнес-операціями та незаконною

діяльністю. Економічна модель Придністров'я підтримується завдяки поєднанню законної торгівлі та контрабанди. Європейський Союз та інші міжнародні спостерігачі часто називають регіон «чорною дірою» через його непрозору економічну діяльність, яка включає торгівлю зброєю, контрабанду та інші форми організованої злочинності.

На міжнародному рівні до ПМР ставляться з підозрою через нерегульовані кордони та поширеність незаконної діяльності. Європейський Союз і Сполучені Штати періодично вводили санкції проти осіб та організацій, пов'язаних з керівництвом та економічною структурою ПМР, намагаючись приборкати потік нелегальних товарів і зменшити організовану злочинність. Монополістична практика «Шерифа» та переплетення політики з економічними інтересами мають значні соціальні наслідки для жителів Придністров'я. Економічні вигоди розподіляються нерівномірно, часто на користь тих, хто перебуває у сфері впливу «Шерифа» та пов'язаний із політичною елітою (Bobick, 2011).

Політична корупція та корпоративне рейдерство

Вплив російської організованої злочинності виходить за межі простих економічних злочинів; вона глибоко переплітається з політичною корупцією. Російські злочинці часто співпрацюють з корумпованими політиками та чиновниками в Молдові, надаючи їм необхідний захист і ресурси для збереження влади. Ці симбіотичні стосунки гарантують, що злочинна діяльність не припиняється, з мінімальним втручанням правоохоронних органів (King, 1994) (Way, 2003).

Корпоративне рейдерство є ще однією сферою, де російська організована злочинність має глибокий вплив у Молдові. Злочинні групи використовують насильство та корупцію, щоб захопити контроль над прибутковими підприємствами та власністю. Ця практика поширена не лише в Росії, але й поширилася в Молдові, де місцеві підприємства часто стають мішенями. Ці рейди

часто включають примус, підкуп і насильство, що серйозно перешкоджає законному економічному розвитку та підприємництву (Expert, 2024) (Way, 2003).

Банківський скандал 2014 року

Банківський скандал 2014 року в Молдові, коли з трьох банків зник 1 мільярд доларів, підкреслює глибокі зв'язки між молдавськими злочинними мережами та російськими бізнесменами. До шахрайства були залучені Banca de Economii, Unibank і Banca Socială, і воно мало серйозні економічні та політичні наслідки для країни. Ключовими фігурами скандалу були молдавський бізнесмен Ілан Шор і впливовий олігарх Влад Плахотнюк. Шор, який контролював три банки через складну мережу власників і довірених акціонерів, організував шахрайські перекази грошей на офшорні рахунки. Ці транзакції стали можливими завдяки значним запозиченням у російських банків, таких як Газпромбанк, Інтерпромбанк і Алеф Банк. Викрадені кошти були спрямовані через підставні компанії в Латвії, Великій Британії та Гонконгу (Wikipedia contributors, 2024b) (Coalson & Barbarosie, 2015b) (RFE/RL's Moldovan Service, 2020b).

Політичні наслідки скандалу сприяли вигнанню уряду Молдови та викликали масові протести. Колишній прем'єр-міністр Влад Філат був причетний і засуджений за участь у шахрайстві, відсидівши кілька років у в'язниці. Плахотнюк, ще одна ключова фігура, втік з країни, йому висунули численні звинувачення, зокрема створення злочинної організації та шахрайство. Зусилля щодо його екстрадиції зі Сполучених Штатів тривали станом на 2023 рік (RFE/RL's Moldovan Service, 2020b) (Serwisu, 2021).

Зусилля ЄС та міжнародна співпраця

Minzarari and VIITORUL. (n.d.) досліджують складності та виклики, з якими стикається Молдова у своїх зусиллях узгодити стандарти та рамки Європейського Союзу. Мінзарарі детально описує конкретні інциденти, які ілюструють глибину

участі Росії. Наприклад, у 2006 році влада Молдови розкрила масштабну операцію з торгівлі зброєю, до якої були залучені високопосадовці та злочинні мережі, безпосередньо пов'язані з російськими спецслужбами. Розслідування показало, що Придністров'я використовувалося як транзитний пункт зброї, призначеної для зон конфлікту на Близькому Сході та в Африці. Такі операції свідчать про ширшу схему, коли Росія використовує вразливі місця Молдови для досягнення своїх стратегічних та економічних цілей незаконними засобами.

Зв'язок між РФ та організованими злочинними організаціями в Молдові є складним і багатогранним явищем, що має серйозні наслідки для національної безпеки та стабільності країни. Від співпраці з сепаратистськими режимами, такими як Придністров'я, до участі в міжнародних злочинних мережах, російська організована злочинність відіграє ключову роль у дестабілізації регіону. Використання корупції, контрабанди, торгівлі людьми та зброєю є основними інструментами, які використовуються для впливу на політичні та економічні процеси в Молдові.

3.3. Зв'язок між РФ та організованими злочинними організаціями в Румунії

Від початку 1990-х років російські злочинні групи почали активно розширювати свою діяльність на терени Східної Європи, включаючи Румунію. Розпад Радянського Союзу створив умови для швидкого зростання організованої злочинності, яка використовувала корупцію та слабкість нових урядів для розширення свого впливу. Відомі групи, такі як Солцевська та Тамбовська, почали використовувати свої ресурси для проникнення на румунський ринок, займаючись торгівлею наркотиками, зброєю та відмиванням грошей (Comms & Comms, 2021c) (*Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b*)

У 1990-х та на початку 2000-х років російські організовані злочинні групи активно використовували румунські канали для проведення своїх незаконних операцій. Важливу роль у цьому процесі відігравали місцеві корумповані чиновники та бізнесмени, які забезпечували захист та сприяння діяльності злочинців. Зокрема, через Румунію проходили значні обсяги наркотиків, які транспортувалися з Азії до Західної Європи. (Comms & Comms, 2021c).

Використання зв'язків РФ з ОЗ для дестабілізації режиму та впливу на політику Румунії

Російські організовані злочинні групи стали важливим інструментом у руках Кремля для досягнення геополітичних цілей та дестабілізації політичної ситуації в країнах Східної Європи. У Румунії цей вплив проявлявся через кілька ключових аспектів:

Фінансова дестабілізація та відмивання грошей:

Фінансова дестабілізація через відмивання грошей є ще одним інструментом, який використовують російські злочинні групи для впливу на Румунію. Відомі

випадки, коли російські організовані злочинні групи, співпрацюючи з місцевими корумпованими чиновниками та бізнесменами, використовували румунські банки для відмивання грошей, отриманих від продажу наркотиків, зброї та інших незаконних операцій (*Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b*) (“GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX,” n.d.-c).

Ці операції не тільки підривають економічну стабільність країни, але й створюють додатковий важіль впливу на місцеві еліти, які стають залежними від корупційних схем. Наприклад, у 2010-х роках кілька великих банківських скандалів у Румунії були пов'язані з відмиванням грошей російськими злочинними групами, що викликало значний резонанс та підривало довіру до фінансової системи країни (Comms & Comms, 2021c).

Політична корупція та вплив на вибори:

Російські злочинні групи активно впливають на політичні процеси в Румунії через підтримку проросійських політичних партій та кандидатів. Використовуючи фінансові ресурси, отримані від незаконної діяльності, злочинні групи фінансують виборчі кампанії та корумпують чиновників, що дозволяє їм забезпечувати вплив Кремля на політичні рішення в країні (Comms & Comms, 2021c) (*Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b*)

Одним з таких випадків була підтримка проросійських кандидатів на місцевих виборах у 2016 році, коли російські злочинні групи активно фінансували виборчі кампанії через корупційні схеми та відмивання грошей. Це дозволило їм забезпечити лояльність місцевих чиновників та впливати на політичні процеси на користь Кремля (Comms & Comms, 2021c).

Кіберзлочинність та інформаційні атаки:

На початку 2020-х років російські злочинні групи активно використовують кіберпростір для досягнення своїх цілей у Румунії. Одним з найбільш гучних випадків стала атака на румунські урядові вебсайти у 2018 році, яка призвела до значних фінансових втрат та дестабілізації інформаційної інфраструктури країни. Російські хакери, діючи під керівництвом російських спецслужб, проникли в державні системи, викрали конфіденційну інформацію та поширили дезінформацію, що підривало довіру до уряду та створювало хаос у суспільстві (*Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b*) (“GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX,” n.d.-c).

Такі атаки є частиною більш широкої стратегії інформаційної війни, яку веде Росія проти країн Східної Європи. Використовуючи злочинні групи для проведення кібероперацій, Кремль може заперечувати свою причетність до цих дій, що ускладнює відповідь з боку міжнародної спільноти. Ця тактика дозволяє Росії зберігати контроль над інформаційним простором та впливати на політичні процеси в Румунії та інших країнах регіону (Comms & Comms, 2021c).

Контрабанда та торгівля наркотиками

Контрабанда та торгівля наркотиками є важливими джерелами доходів для російських злочинних груп, які використовують Румунію як транзитний пункт для перевезення наркотиків до Західної Європи. Відомо, що російські злочинні групи співпрацюють з місцевими румунськими кримінальними структурами, забезпечуючи логістичну підтримку та захист для проведення цих операцій (“GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX,” n.d.-c) (*Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b*)

У 2020 році було виявлено кілька великих випадків контрабанди наркотиків, коли великі партії героїну, метамфетаміну та інших наркотиків транспортувалися через Румунію до країн Західної Європи. Ці операції контролювалися російськими

злочинними групами, що підтверджує їх вплив та присутність у регіоні (“GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX,” n.d.-c)

Вплив на енергетичний сектор

Росія також використовує свої злочинні групи для впливу на енергетичний сектор Румунії. Це включає корупцію та фінансові махінації, які дозволяють російським компаніям отримувати вигідні контракти та доступ до стратегічно важливих ресурсів. У кількох випадках було виявлено, що російські злочинні групи співпрацюють з місцевими корумпованими чиновниками для забезпечення контролю над енергетичними компаніями та інфраструктурою (Comms & Comms, 2021b) (*Russian Organized Crime* | CSIS, n.d.-b)

Ядерна торгівля та організована злочинність

Zaitseva (2007) висвітлює складний і тривожний зв'язок між організованими злочинними організаціями в Румунії та їхніми зв'язками з Російською Федерацією, зокрема в контексті ядерної торгівлі. У 1990-х роках, після розпаду Радянського Союзу, Східна Європа, включаючи Румунію, пережила значні політичні та економічні потрясіння. Цей період нестабільності став благодатним ґрунтом для розквіту організованої злочинності. Румунські злочинні організації, спочатку зосереджені на традиційній діяльності, як-от контрабанда та торгівля наркотиками, почали диверсифікуватися у більш прибуткові та небезпечні сфери, включаючи ядерну торгівлю. На цю зміну вплинула близькість і зв'язки з колишніми радянськими державами, зокрема Росією, де велика кількість ядерних матеріалів була погано захищена (Zaitseva, 2007) (*Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA)* | Europol, n.d.)

Один помітний інцидент, який підкреслив зв'язок між російською організованою злочинністю та румунськими мережами, стався в 1993 році. Румунська влада перехопила партію високозбагаченого урану (BOU), призначену

для Близького Сходу. Цей інцидент підкреслив роль румунських злочинних груп як посередників у ширшій мережі ядерної торгівлі, часто співпрацюючи з російськими колегами, які мали доступ до ядерних матеріалів (Zaitseva, 2007).

У 2000 році ще один важливий випадок був пов'язаний з арештом кількох румунських і російських осіб, які намагалися провезти радіоактивні матеріали через Румунію. Ця операція була частиною ширших зусиль російської організованої злочинності з використання стратегічного розташування Румунії як транзитного пункту для незаконних товарів, у тому числі ядерних матеріалів. Співпраці між цими злочинними групами сприяли налагоджені контрабандні маршрути та корумповані чиновники в обох країнах (Zaitseva, 2007) (*Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) | Europol, n.d.*).

Zaitseva (2007) визначає ключових гравців у цих мережах, таких як «Солнцевська братва», одна з найпотужніших злочинних організацій Росії. Ця група має широкі зв'язки з румунськими колегами, використовуючи свої зв'язки для сприяння переміщенню ядерних матеріалів. У Румунії такі фігури, як Іон Балінт, також відомий як «Нуту Каматару», сумнозвісний злочинний бос, були причетні до різних контрабандних операцій, у тому числі з радіоактивними речовинами.

Участь цих діячів підкреслює глибоко вкорінені зв'язки між організованою злочинністю в Росії та Румунії. Ці мережі не лише залучені до традиційної злочинної діяльності, але й відіграють вирішальну роль у глобальному розповсюдженні ядерних матеріалів, створюючи значну загрозу міжнародній безпеці. Співпраця між російськими та румунськими злочинними організаціями має серйозні наслідки для міжнародної безпеки. Торгівля ядерними матеріалами підвищує ризик потрапляння цих речовин до рук терористичних груп, які потенційно можуть використати їх для створення зброї масового знищення

(Zaitseva, 2007) (*Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA)* | Europol, n.d.).

3.4. Зв'язок між РФ та організованими злочинними організаціями в Угорщині

Вплив Російської Федерації (РФ) на організовані злочинні організації (ОЗ) у Східній Європі добре задокументований. Угорщина не стала винятком, і протягом останніх десятиліть зв'язки між російськими кримінальними групами та угорськими злочинними організаціями посилилися. Ці зв'язки використовуються РФ для досягнення своїх геополітичних цілей, включаючи економічний контроль, політичний вплив та дестабілізацію регіону. У цьому розділі розглянемо історію, методи та конкретні приклади співпраці між російськими та угорськими організованими злочинними групами.

Історія зв'язків між РФ та організованою злочинністю в Угорщині

Після розпаду Радянського Союзу у 1991 році російські кримінальні групи почали активно розширювати свою діяльність у Східній Європі, включаючи Угорщину. Цей процес супроводжувався значними економічними і політичними потрясіннями, що створили сприятливі умови для зростання організованої злочинності. Одним із основних напрямків діяльності російських злочинних груп в Угорщині стала торгівля будівельними матеріалами, що швидко розвивалася в країні (Di Cataldo & Mastrococco, 2021).

Російські злочинні групи часто використовували свої зв'язки з місцевими корумпованими чиновниками та бізнесменами для встановлення контролю над прибутковими підприємствами. Це дозволяло їм не тільки отримувати значні прибутки, але й впливати на політичні процеси в країні. Важливу роль у цьому відігравали російські олігархи, які використовували організовану злочинність для забезпечення своїх інтересів та збереження влади (Aylward, 2018).

Використання зв'язків для впливу на політику та економіку

Російські злочинні групи активно використовували свої зв'язки з угорськими колегами для досягнення економічних та політичних цілей. Одним із головних інструментів впливу була корупція. За даними Chatham House, російські організовані злочинні групи часто діяли в співпраці з угорськими політиками, надаючи їм фінансову підтримку в обмін на захист своїх інтересів та сприяння їхній діяльності (Di Cataldo & Mastrococco, 2021).

Корупція та відмивання грошей стали ключовими елементами діяльності російських злочинних груп в Угорщині. За даними Oxford Academic, російські кримінальні організації використовували угорські банки для відмивання значних сум грошей, отриманих від незаконної діяльності, такої як торгівля наркотиками та зброєю (Di Cataldo & Mastrococco, 2021).

Конкретні приклади співпраці

Одним із найбільш відомих випадків співпраці між російськими та угорськими злочинними групами є діяльність угорської мафії, яка тісно співпрацювала з російськими колегами у сфері контрабанди та торгівлі людьми. За даними Європейського Парламенту, російські злочинні групи активно використовували Угорщину як транзитний пункт для переправлення людей до Західної Європи. Ця діяльність часто здійснювалася за сприяння місцевих корумпованих чиновників, що дозволяло уникати відповідальності та забезпечувати безперешкодну діяльність злочинних груп (Aylward, 2018).

Інший приклад — це контрабанда зброї, де російські організовані злочинні групи використовували угорські канали для транспортування зброї до зон конфлікту на Близькому Сході та в Африці. Звіти Chatham House вказують на те, що угорські кримінальні організації забезпечували логістичну підтримку та прикриття для цих операцій, що дозволяло російським групам ефективно здійснювати свою діяльність (Di Cataldo & Mastrococco, 2021).

Вплив на економіку та політику

Вплив російських організованих злочинних груп на економіку Угорщини проявляється у різних сферах, включаючи енергетичний сектор, будівництво та фінанси. Російські злочинні групи активно інвестували в угорські підприємства, використовуючи свої зв'язки з місцевими політиками та бізнесменами для забезпечення вигідних умов для свого бізнесу. Це дозволяло їм не тільки отримувати значні прибутки, але й впливати на політичні рішення в країні (Aylward, 2018) (Di Cataldo & Mastrorocco, 2021).

Одним із найбільш резонансних випадків була спроба російських злочинних груп вплинути на угорські вибори шляхом фінансування проросійських кандидатів та партій. За даними Європейського Парламенту, російські організовані злочинні групи використовували свої фінансові ресурси для підтримки кандидатів, які обіцяли сприяти їхнім інтересам та забезпечити захист їхньої діяльності. Це дозволяло Росії зберігати свій вплив на політичні процеси в Угорщині та забезпечувати лояльність місцевих еліт (Aylward, 2018).

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження виявлено, що Російська Федерація активно використовує транснаціональну організовану злочинність (ТОЗ) як інструмент для досягнення своїх геополітичних цілей і підтримки впливу в країнах Східної Європи. Зокрема, аналіз показав тісні зв'язки між російськими злочинними угрупованнями та державними структурами безпеки, що дозволяє використовувати злочинну діяльність для політичної дестабілізації, економічного тиску та впливу на внутрішні справи сусідніх країн.

Україна:

Після анексії Криму та початку війни на Донбасі російські організовані злочинні групи активно підтримували сепаратистські сили, забезпечуючи їх зброєю та фінансами. Одним із показових прикладів є організація «Хімпром», яка займалася продажем наркотиків через інтернет-платформи і мала тісні зв'язки з російськими спецслужбами (Yarmolenko, 2022; Російський «Хімпром» Та Наркотики В Україні: СБУ Знешкодила Угруповання, n.d.).

Молдова:

У Молдові, особливо в сепаратистському регіоні Придністров'я, російські злочинні угруповання використовувалися для підтримки сепаратистів та дестабілізації регіону. Співпраця між молдовськими та російськими злочинними групами в контрабанді зброї та торгівлі людьми підриває безпеку країни та сприяє збереженню впливу Росії в регіоні (King, 1994; Bobick, 2011).

Румунія:

Російські організовані злочинні угруповання використовують Румунію як транзитний пункт для перевезення наркотиків та інших незаконних товарів до Західної Європи. Вони також активно впливають на політичні процеси через

фінансування проросійських партій та кандидатів, здійснюючи кіберзлочинність та інформаційні атаки для дестабілізації країни (Comms & Comms, 2021c; Russian Organized Crime | CSIS, n.d.-b).

Угорщина:

В Угорщині російські злочинні групи співпрацюють з місцевими корумпованими чиновниками та бізнесменами, займаючись контрабандою зброї та відмиванням грошей. Вони використовують свої зв'язки для впливу на політичні рішення та економічні процеси, забезпечуючи вигідні умови для свого бізнесу та підтримку проросійських кандидатів (Di Cataldo & Mastrorocco, 2021; Aylward, 2018).

Інтеграція ТОЗ у державну політику РФ:

Російська Федерація інтегрувала транснаціональну організовану злочинність у свою державну політику, використовуючи її як інструмент для досягнення своїх стратегічних цілей, включаючи політичну дестабілізацію, економічний тиск та підтримку сепаратистських рухів.

Економічний і політичний вплив:

Російські злочинні угруповання мають значний вплив на економічні та політичні процеси в країнах Східної Європи, використовуючи корупцію, відмивання грошей та фінансування проросійських політичних сил.

Необхідність міжнародної співпраці:

Боротьба з транснаціональною організованою злочинністю вимагає тісної міжнародної співпраці, обміну інформацією та координації зусиль між країнами для ефективного протистояння цій загрозі.

Дослідження підкреслює необхідність поглибленого вивчення ролі транснаціональної організованої злочинності у сучасних геополітичних конфліктах та розробки ефективних стратегій для її нейтралізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Скулиш, Є. Д., Глушков, В. О., & Національна академія СБ України. (2012). ПОНЯТТЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ЇЇ СПІВВІДНОШЕННЯ З ТЕРОРИЗМОМ. In *ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО: Vol. № 2* (pp. 190–191) [Journal-article]. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/2_2012/42.pdf
2. Стельмахов, Ю., & Бондарчук, Я. (2021). WAYS TO PROMOTE TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME. In *International Electronic Scientific Journal "Science Online"* [Journal-article]. <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2018/05/Stelmahov-Bondarchuk.pdf>
3. Das, D. K., & Shaffer, S. P. (2012). *Globalization and Transnational Organized Crime*. Lexington Books.
4. Вербенський М.Г. Протидія транснаціональній організованій злочинності спеціалізованими підрозділами органів внутрішніх справ України: сучасні тенденції // *Право і суспільство*. – 2006. – № 2. – С. 83-88.
5. Репецька А.Л. Транснаціональна організована преступність в сфері економіки і фінансов Росії // *Организована преступність і корупція: Исследования, обзоры, информация. Социально-правовой альманах*. – 2000. – Вып. 1. – С. 34-38.
6. Пшеничний І.В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. – К., 2000. – 16 с. – С.7.
7. "Terrorism and Transnational Crime: Foreign Policy Issues for Congress" edited by John W. Rollins and Liana W. Rosen in 2013. <https://crsreports.congress.gov/product/details?prodcode=R41004>
8. Анатолій Пінчук. (2021). *"Кремлівська війна проти України: Військова агресія, інформаційна окупація та гібридні загрози"*. ДАКОР.

9. *Routledge Handbook of Transnational Organized Crime*. (n.d.). Routledge & CRC Press. <https://www.routledge.com/Routledge-Handbook-of-Transnational-Organized-Crime/Allum-Gilmour/p/book/9781032126333>
10. *Country Reports on Terrorism 2020 - United States Department of State*. (2021, December 16). United States Department of State. <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2020/>
11. Cheloukhine, S. (2008). The roots of Russian organized crime: from old-fashioned professionals to the organized criminal groups of today. *Crime, Law and Social Change*, 50(4–5), 353–374. <https://doi.org/10.1007/s10611-008-9117-5>
12. *Defense Technical Information Center*. (n.d.). <https://apps.dtic.mil/sti/citations/ADA365528>
13. Salacanian, S. (n.d.-b). Weapons sales: The key to Russia's Middle East agenda. *The New Arab*. <https://www.newarab.com/analysis/weapons-sales-key-russias-middle-east-agenda>
14. *Russia's growing ties with Iran-aligned militia groups*. (n.d.-b). Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/russias-growing-ties-iran-aligned-militia-groups>
15. Galeotti, M. (2001). Organised crime and Russian security forces: mafiya, militia and military. *Conflict, Security, Development/Conflict, Security & Development*, 1(02), 103–111. <https://doi.org/10.1080/14678800100590611>
16. Waller, M. J., & Yasman, V. J. (1995). Russia's Great Criminal Revolution: the role of the security services. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 11(4), 276–297. <https://doi.org/10.1177/104398629501100407>
17. Chlebowicz, P. (2021). *Organised crime as a political influence tool of the Russian Federation*. Questa Soft. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1180654>
18. *APT28, IRON TWILIGHT, SNAKEMACKEREL, Swallowtail, Group 74, Sednit, Sofacy, Pawn Storm, Fancy Bear, STRONTIUM, TSAr Team, Threat Group-4127,*

TG-4127, Forest Blizzard, FROZENLAKE, Group G0007 | MITRE ATT&CK®. (n.d.-b).
<https://attack.mitre.org/groups/G0007/>

19. CrowdStrike. (2023b, July 19). *Who is FANCY BEAR (APT28)?* crowdstrike.com. <https://www.crowdstrike.com/blog/who-is-fancy-bear/>

20. *Grand jury indicts 12 Russian intelligence officers for hacking offenses related to the 2016 election.* (2021b, August 10). <https://www.justice.gov/opa/pr/grand-jury-indicts-12-russian-intelligence-officers-hacking-offenses-related-2016-election>

21. Wikipedia contributors. (2024f, April 24). *Democratic National Committee cyber attacks.* Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Democratic_National_Committee_cyber_attacks

22. Wikipedia contributors. (2024g, April 24). *Democratic National Committee cyber attacks.* Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Democratic_National_Committee_cyber_attacks

23. Dawisha, K. (2018). *Putin's kleptocracy: Who Owns Russia?*

24. Manko, O., & Mikhieiev, Y. (2018g). Defining the Concept of 'Hybrid Warfare' Based on the Analysis of Russia's Aggression against Ukraine. *Information & Security*, 41, 11–20. <https://doi.org/10.11610/isij.4107>

25. Spicer, J. (2022c). Is there a link between organised crime and terrorism in the context of shifting power structures in Eurasia? The Russian Case. *Figshare*.
<https://doi.org/10.25949/20617827.v1>

26. *Cross-border links between terrorists, organized crime, underscore need for coherent global response.* (2020c, August 10). UN News.
<https://news.un.org/en/story/2020/08/1069672>

27. The Crime and State Terrorism Nexus: How Organized Crime Appropriates Counterinsurgency Violence How Organized Crime appropriates counterinsurgency Violence on JSTOR. (n.d.-b). www.jstor.org. <https://www.jstor.org/stable/26853738#>

28. *Cross-border links between terrorists, organized crime, underscore need for coherent global response.* (2020e, August 10). UN News.
<https://news.un.org/en/story/2020/08/1069672>

29. Yarmolenko, O. (2022, October 7). Ilya Kiva — The SSU exposed a criminal group in Kyiv, which was led by a former MP. *Бабель*. <https://babel.ua/en/news/85311-the-security-service-of-ukraine-exposed-a-criminal-group-in-kyiv-it-was-led-by-a-former-kyiv-mp>
30. *Російський «Хімпром» та наркотики в Україні: СБУ знешкодила угруповання*. (n.d.). Вечірній Київ. <https://vechirniy.kyiv.ua/news/92941/>
31. Анатолій Пінчук. (2021). *"Кремлівська війна проти України: Військова агресія, інформаційна окупація та гібридні загрози"*. ДАКОР.
32. Bobick, M. (2011). Profits of disorder: images of the Transnistrian Moldovan Republic. *Global Crime*, 12(4), 239–265. <https://doi.org/10.1080/17440572.2011.616048>
33. King, C. (1994). Eurasia Letter: Moldova with a Russian Face. *Foreign Policy*, 97, 106. <https://doi.org/10.2307/1149443>
34. Way, L. A. (2003). *Weak states and pluralism: the case of Moldova*. Questa Soft. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=911002>
35. Expert, I. (2024b, January 3). *Crime and corruption in Moldova: An intricate web*. Grey Dynamics. <https://greydynamics.com/crime-and-corruption-in-moldova-an-intricate-web/>
36. *Criminality in Moldova - The Organized Crime Index*. (n.d.). Global Initiative Against Transnational Organized Crime. <https://ocindex.net/country/moldova>
37. Wikipedia contributors. (2024c, March 16). *2014 Moldovan bank fraud scandal*. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/2014_Moldovan_bank_fraud_scandal
38. Coalson, R., & Barbarosie, L. (2015c, May 6). Secret audit report links missing \$1 billion to Moldovan businessman. *RadioFreeEurope/RadioLiberty*. <https://www.rferl.org/a/moldova-banks-audit-links-missing-billion-to-businessman/26996371.html>
39. RFE/RL's Moldovan Service. (2020, May 19). Moldova charges Plahotniuc in \$1 billion fraud, will seek U.S. extradition. *RadioFreeEurope/RadioLiberty*.

<https://www.rferl.org/a/moldova-charges-plahotniuc-in-1-billion-fraud-will-seek-us-extradition/30621161.html>

40. Serwisu, R. (2021, November 26). Moldova's "Theft of the Century" – ostensible investigations or sincere lust for justice? Open Dialogue Foundation. <https://en.odfoundation.eu/a/37290,moldovas-theft-of-the-century-ostensible-investigations-or-sincere-lust-for-justice/>

41. Minzarari, D., & VIITORUL. (n.d.). EU-MOLDOVA ACTION PLAN: an unfinished task or a complete failure? http://viitorul.org/files/DP2_EU-Moldova_Action_Plan-An_Unfinished_Task_or_Complete_Failure.pdf

42. *Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) | Europol.* (n.d.). Europol. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

43. Comms, E., & Comms, E. (2021, April 22). *Crimintern: How the Kremlin uses Russia's criminal networks in Europe.* ECFR. https://ecfr.eu/publication/crimintern_how_the_kremlin_uses_russias_criminal_networks_in_europe/

44. *Russian Organized Crime | CSIS.* (n.d.). <https://www.csis.org/programs/former-programs/transnational-threats-project-archive/transnational-threats-project-past-4>

45. GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX. (n.d.-c). In *GLOBAL ORGANIZED CRIME INDEX.* https://ocindex.net/assets/downloads/2021/english/ocindex_profile_romania_2021.pdf#:~:text=URL%3A%20https%3A%2F%2Focindex.net%2Fassets%2Fdownloads%2F2021%2Fenglish%2Focindex_profile_romania_2021.pdf%0AVisible%3A%200%25%20

46. Comms, E., & Comms, E. (2021c, April 22). *Crimintern: How the Kremlin uses Russia's criminal networks in Europe.* ECFR. https://ecfr.eu/publication/crimintern_how_the_kremlin_uses_russias_criminal_networks_in_europe/

47. Organized crime, terrorism and nuclear trafficking. (2009). *Taylor & Francis.* <https://doi.org/10.4324/9780203933251-8>

48. Aylward, M. K. (2018, November 15). *A tangled web: Organized crime and oligarchy in Putin's Russia*. War on the Rocks. <https://warontherocks.com/2018/11/a-tangled-web-organized-crime-and-oligarchy-in-putins-russia/>

49. Di Cataldo, M., & Mastrococco, N. (2021). Organized crime, captured politicians, and the allocation of public resources. *Journal of Law, Economics, & Organization*, 38(3), 774–839. <https://doi.org/10.1093/jleo/ewab015>

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема «Актуальні проблеми та перспективи взаємодії РФ з транснаціональними злочинними організаціями»

Студент Кухаренко Петро Михайлович

Рік навчання, факультет 291–Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 4 рік навчання

Науковий керівник Зарембо Катерина Валеріївна, к.політ.н, запрошена дослідниця Центрально-Європейського університету _____

Рецензент _____

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Захищена “ ____ ” _____ 20_ р.

Короткий зміст роботи

У роботі досліджено актуальні проблеми та перспективи взаємодії Російської Федерації з транснаціональними злочинними організаціями (ТОЗ). Розглянуто основні аспекти сучасної ТОЗ, її вплив на міжнародну безпеку та зв'язки з російськими державними структурами. Описано використання ТОЗ у гібридній агресії Росії та її зв'язки з організованими злочинними організаціями в Україні, Молдові, Румунії та Угорщині. Робота базується на аналізі документів, академічних статей, медіа-матеріалів та кейс-стаді, що дозволяє розкрити складні взаємозв'язки між злочинними угрупованнями та державними інституціями Росії.

Short summary:

The study investigates current issues and prospects of the interaction between the Russian Federation and transnational organized crime (TOC). The main aspects of modern TOC, its impact on international security, and its connections with Russian state structures are considered. The use of TOC in Russia's hybrid aggression and its ties with organized criminal organizations in Ukraine, Moldova, Romania, and Hungary are described. The work is based on the analysis of documents, academic articles, media materials, and case studies, allowing for an exploration of the complex relationships between criminal groups and Russian state institutions.